

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračaja, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski kmetje, pozor!

Ni zadosti, da trpimo veliko škodo po nemščevalnih šolah, ki so nam jih usilili naši jero bi. V novem času so si nemški liberalci in to z dovoljenjem sedanje vlade, še ustanovili društvo, katero ima nalogo pokupiti slovenska posestva po prisilnih dražbah in taka posestva potem oddati Nemcem na lahke pogoje. Ti nemški posestniki bi pa zavezani bili sopet le nemško družino, viničarje in najemnike sprejemati in s tem nemštvo med Slovenci širiti. Kdor brezobzirnost in krutost teh liberalcev le nekoliko pozna, tak ve dovolje, da si mnogo ne izbirajo med sredstvi, naj dosežejo svoje namene, posebno nam Slovencem nasproti. Čuje se, da na zadolženih kmečkih posestvih slovenskih to društvo, ki se imenuje „Südmark“, dolgove pokupuje, potem dolge odpove in končuo, ko ne more ubogi, že itak pri hranilnici zadolženi kmet denarja na posodo dobiti, da bi se rešil, proda mu po prisilni dražbi to društvo za malo ceno posestvo in ga potem po svojih agentih kupi. Nemčurški mestni in tržni zastopi in nemški denarni zavodi podpirajo to društvo z velikimi letnimi doneski, da zamore svoj v pogin slovenskega kmeta in razširjevanje nemško-prusaštva naperjeni namen izpeljevati. Čudimo se le, da vlada to društvo pripuša, ki ima odkrito namen zmiraj vdanega slovenskega naroda živelj in obstanek podkopati.

V vsakem nemškem ali nemškutarskem mestu in trgu na Štajarskem in Koroškem ima to društvo „Südmark“ svoje podružnice in da bi naši Brežiški in potem Konjiški „purgarji“ pri kakem nemčurškem podjetju zaostali za drugimi nemčurji in nemškutarji, tega ni bilo misliti. Tudi Konjice imajo tedaj svojo podružnico „Südmark“. Vsem prebivalcem Konjiške okolice znani „Mischagg-ov sin“, potem c. kr. notar Kummer in dr. Ledererjev pisac, Auchmann — ti so „glave“ Konjiške podružnice. Kakor

povsod, bode tudi v Brežicah in v Konjicah to društvo delovalo na pogin slovenskega kmeta. Toraj kmetje, pozor!

Kaj pa Vam je storiti proti tej zaroti? Storit tako-le: Če ste v kak nemčuršk denarni zavod ali kakemu zagrizenemu Nemcu kaj dolžni, kmalu glejte, da dobite iz kake slovenske posojilnice ali pa iz južno-štajarske hranilnice denar, da „südmarkarjem“ plačate, kar ste jim dolžni in jim s tem vzemete priložnost in možnost, da Vas s posestva ne preženejo. Nemčurji in nemškutarji Vas, kakor sami veste, žal, da se nočete jih tudi varovati ali pa ne veste, že tako gulijo ter Vam pišejo za blago, na „porgo“ dano, po dvoje, v jesen pa Vam potem na pol zastonj jemljejo Vaše s krvavimi žulji pridelano vino ali zrnje. Tako imajo troji dobiček: enkrat pri neprimerno drago zarajtanem blagu, dvakrat pa pri na pol zastonj v jesen v plačilo vzetem vinu ali zrnju. Kako bo pa pri takem odiranji kmet obstal?

Dalje si dobro zapomnite imena udov tega društva. Bedak je vsak in ni boljšega vreden, kakor da bi se mu za vsakokrat „na vatle“ namerilo, kateri še takim ljudem, ki delajo na naš pogin, nosi denarje. Svoji k svojim! Kupujte pri slovenskih poštenih trgovcih, Vaših sovražnikov pa se ogiblajte. Če ste Nemcem kaj dolžni, dobite si iz kakega narodnega denarnega zavoda denar in ga plačajte, potem pa recite: Sveti božji križ čez nje! Največja neumnost bi bila, da bi še tolovaju, ki mi na življenje gre, še more biti smodnika za puško ali pištolo kupoval, da bi me potem lažje in z manjšimi stroški ustrelil, kedar bi se mu poljubilo. V taki priliki neha vse prizanašanje. Bog je v starem zakonu Izrajelem celo zapovedal, naj vničijo Izrajskemu narodu sovražne Amalekite, Movabite in Kanavanite.

S tem popolnoma postavnim sredstvom, da nič ne kupujete več od Vam sovražnih ljudi in njim nič več ne daste zaslužiti, smete se braniti proti njih nasilstvu, oziroma ste po po-

stavi samoobrambe dolžni to storiti. Krščanstvo nas uči le, da sovražniku, če k nam pride pomoči iskat, v sili pomagamo, nikakor pa nismo dolžni in bila bi še celo neumnost, da bi ošabnemu sovražniku še orožje v roke dajali, naj nas ž njim uničuje.

Tedaj slovenski kmet, pozor! Südmarmarkarju ne daj krajcarja več zaslužiti! Naj si Mischagovci in drugi südmarmarkarji zapomnijo: Kolkor nas je pametnih in zavednih slovenskih kmetov, ti Vam ne damo nič več zaslužiti. Živite se le od nemškega zaslužka, boste pa kmalu sami vtisto jamo, katero nam kopljete ali kopati pomagajte, popadali. Prav tako Vam bodi!

C.

Avstrijski škofje in verska šola.

(Dalje.)

Ne bomo tajili, ljubljani v Gospodu, da je tudi državi dosti na tem, kako da se mladina izreja, in ima tedaj tudi država svoje pravice do šole. Teh pravic mi nočemo tajiti ali jih ji krajšati; odločno pa oporekamo sumničenju, s katerim se črnijo naši nameni. Radi priznamo, da je pri sedanjih razmerah državna moč in oblast potrebna tudi na šolskem polju ali naj ima država še toliko pravic do šole, te pravice nima prav nič, da bi katoliške otroke izrejala v duhu, ki nasprotuje željam in dolžnostim katoliških starišev; take pravice si nikoli ne bo mogla izkazati in je ne more izvrševati, da bi ne žalila natorne pravice starišev.

Zdaj pa soditi sami, preljubi v Gospodu! Če je vzgoja otrok najprej le vaša pravica, če kot katoliški stariši svojih otrok ne morete in ne smete drugače izrežati, kakor v katoliškem duhu; če en del svoje pravice in dolžnosti gledé odgoje vaših otrok prepustite šoli, da ona zastopa vaše mesto: kaj boste potem terjali od šole? Gotovo to, da se izrejajo vaši otroci v šoli po katoliški veri, da se jim razloži katoliška vera, in kako se po njej živi, misli in dela, na kratko: vi boste sami zahtevali katoliško odgojo. To pa smete tem bolj terjati, ker pošiljate svoje otroke v šole, za katere morate po državnih postavah tudi vi plačevati.

Ne bilo bi prav in pravično, ko bi se vam reklo, da vam je na prosto voljo dano, napraviti si svoje privatne katoliške šole. Zakaj bi morali vi na dve strani za šole plačevati, ko yendar tega ne zmorete? Ali bi mar ne bilo bolj prav in pravično, ko bi morali tisti, ki hočejo brezversko šolo, sami plačevati za njo?

S svojo zahtevo zagovarjamo tedaj le vaše pravice. V vašem imenu, v imenu cerkve, ki ima oblast do otrok po sv. krstu, v svojem lastnem imenu, ki smo neumrjočim dušam postavljeni za pastirje, terjamo tedaj katoliške šole.

S tem izpolnjujemo le svojo najsvetejšo dolžnost, ki jo imamo do vas in vaših otrok po naročilu božjega Zveličarja: „Pojdite in učite vse narode . . . da bode vse izpolnjevali, kar sem vam naročil.“

Mi terjamo katoliške šole, ne da bi se sklicevali na stare postave ali terjali novih podlag, ker mislimo, da jih smemo terjati tudi na temelji obstoječih postav. Sumničijo nas, da hočemo šolo postaviti zopet na stališče onih pretečenih časov, ko ni imela še teh pomočkov in te podpore, kakor sedaj. Na to bomo najlažje odgovorili, ako povemo, kaj nas je k temu nagnilo, da smo to stvar sprožili. Vlada Njih Veličanstva našega svetlega cesarja je sama za potrebno spoznala, državnemu zboru predložiti postavo, po kateri bi se šolska postava nekoliko preuredila, ker so jo storjene skušnje, sodbe veščakov in od mnogih strani izrečene želje k temu nagnile, da je začela premišljevat, ali bi ne kazalo, šolsko postavo pregledati in predelati. Ali ni tedaj vlada sama ponudila nam škofom priložnosti, da naj povemo svoje misli? Tudi mi imamo dvajsetletno skušnjo z novo šolo, tudi nam gre, kakor se nam dozdeva, posvetovalna beseda, kedar je govor o nravno-verski odgoji, in vsaki dan poslušamo glasne in nujne želje naših vernikov, ki se strinjajo z našimi. Ali bi ne smeli mi pri taki priložnosti povedati svojih skušenj, svojih misli, svojih in vaših želj? In če smo ponujeno priložnost porabili, ali se nam sme očitati, da brez potrebe duhove razburjamo?

Vi ste bili pri svojih shodih in prošnjah in tudi lanski katoliški shod je bil pri svojih pogovorih in sklepih tega prepričanja, „da je polna in temeljita rešitev šolskega vprašanja mogoča le na postavnem potu“. Ta misel je vodila tudi nas. Mi se hočemo poslužiti le tiste pravice, ki je pristojna vsakemu državljanu; nastopiti hočemo tisto pot, ki nam je odkazana po postavi. Mi smo tedaj pregledali tiste spremembe šolskih postav, ki jih nasvetuje c. kr. vlada, in videli smo, da ne odgovarjajo zadosti vsem skušnjam in sodbam veščakov, da se ne ujemajo z našimi in vašimi željami, zato smo spoznali za svojo dolžnost, nasvetovati take spremembe, da se ustreže pravičnim zahtevam.

Ali je na tem kaj čudnega? Ali so naši nasveti pretirani in brez mere, kakor se trdi? Kaj pa terjamo z vami vred, preljubi v Gospodu? Mi terjamo, naj se za katoliške otroke napravijo katoliške šole, na katerih naj učijo verni, katoliški učitelji, ki naj izrejajo otroke po naukih sv. vere, saj postava sama pravi, da je nravno-verska odgoja naloga šole. Če se da tem besedam pravi pomen, ne povejo nič drugega, kakor da mora šola na otroke uplivati v nravno-verskem duhu. Tu mora učitelj sam biti nraven in veren mož, da si mora nravno-